

האמנה בין מדינת ישראל לבין הקהילה היהודית בצפון אמריקה

אנו, אזרחים של מדינת ישראל וחברי הקהילה היהודית בצפון אמריקה (צפ"א), מציעים את האמנה הבאה כדי לעצב ולהנחות את מערכת היחסים ההדדית שלנו. אנו מזמינים את חברי שתי הקהילות לתמוך באמנה וכן מזמינים את המוסדות הרשמיים והלא רשמיים בשני הצדדים לאמץ אותה כמסמך פורמלי הנותן ביטוי להבנות בין הקהילות.

אנו, כנציגים רשמיים ולא רשמיים של מדינת ישראל והקהילה היהודית בצפון אמריקה (צפ"א), מכירים, מוקירים ומעריכים את השותפות ההיסטורית ואת הקשר העמוק והקבוע בין שתי הקהילות שלנו, שני המרכזיים העיקריים של העם היהודי בעת הזאת, בה אנו חיים. שותפות זו קיבלה ביטוי ב-1950 בהתכתבות בין ראש הממשלה דוד בן גוריון ונשיא הוועד היהודי האמריקאי, יעקב בלאושטין. בשבעת העשורים שחלפו, הקהילות שלנו התפתחו, צמחו, שגשו, והשתנו בדרכים רבות ומשמעותיות. אנו נענים לאתגר ולצורך המידי להגיב לשינויים הללו, בדרך של הגדרה מעודכנת של היחסים בין הקהילות. זאת כדי לחזק ולבסס את השותפות הזו בעתיד הקרוב והרחוק, ועל מנת שהקשרים ביננו יתהדקו ויעמיקו באמצעות השתתפות פעילה, יוצרת ומחדשת, תוך מעורבות מרבית של בני ובנות שתי הקהילות.

בכוונתנו שההצהרות המפורטות להלן, יסיפו ויעודדו שיתופי פעולה בין מדינת ישראל וקהילות יהודיות נוספות בעולם. אנו מאמינים שמסמך זה יכולה לשמש מודל ומקור השראה לחיזוק הקשרים בין כלל העולם היהודי לבין המדינה היהודית.

חלק ראשון - בסיס מערכת היחסים שלנו

מדינת ישראל והקהילה היהודית בצפ"א מחויבות למערכת יחסים המבוססת על שותפות ושוויון, כחלק ממימוש החזון המשותף של העם היהודי והחתיירה להגשמתו. אנו מצהירים על שותפות שביסודה ערכים בסיסיים, מטרות ויעדים הנטועים עמוק במסורת, בדת היהודית וכן בהיסטוריה משותפת של העם היהודי לדורותיו:

- א. **זהות יהודית:** אנו מכירים בקשר העמוק ובהזדהות עם המורשת והתרבות היהודית, המשלבת זמן ומקום. אנו מצהירים כי הזהות היהודית אשר שורשיה הקדומים בתנ"ך, במסורת רבנית ובמנהגים שונים כמו לוח השנה היהודי, עומדת בלב הקיום שלנו כעם. אנו מציינים בסיפוק ומוקירים את התרבות, ההגות, הספרות ושלל תחומי היצירה האמנותית, הממשיכים לחדש, ליצור, ולהתפתח בדרכים רבות על ידי שתי הקהילות.
- ב. **ערבות הדדית:** אחריות הדדית. אנו מחויבים ברמה האישית, קהילתית ולאומית לתמוך ולעזור אלה לאלה בכל זמן, ללא קשר להבדלים ומחלוקות, ובפרט בזמנים קשים.

ג. **צלם אלוהים:** אנו מכירים בערך האדם באשר הוא אדם, ובפוטנציאל האין סופי של החברה האנושית וכל פרט בה. הכרה זו טומנת בחובה את ערכי הדמוקרטיה וההגנה על זכויות היסוד של הפרט ושל מיעוטים, אשר הינם חלק ממגילת העצמאות של ישראל, של החוקה האמריקאית ושל האמנה הקנדית לזכויות אדם.

ד. **צדק:** אנו מחויבים להוות קול ברור, שוחר ורודף צדק בין בני אדם כפרטים ובין עמים וקהילות. אנו מחויבים לציווי לדאוג "לזר, ליתום ולאלמנה בשערנו" שמשמעותו חובה לכבד את האחר, להגן עליו, ולדאוג לאלו הפגיעים ביותר בחברה, בתוך הקהילות שלנו ומחוצה להן. בפרט, אנו מכירים באחריות ובמחויבות של מדינת ישראל לאזרחיה ולתושביה הערבים והאחרים שאינם יהודים.

ה. **צינות:** אנו מוקירים את מפעל חזרת העם היהודי למולדתו ההיסטורית, את ביסוס ריבונותה של מדינת ישראל, ותפקידה המכריע בהבטחת עתיד הקיום היהודי. בד בבד אנו מכירים בחשיבותה ובתרומתה המתמשכת של הקהילה היהודית בצפ"א לחיים היהודים ולקיום היהודי בהווה ובעתיד, בהתאם למסורת התלמודית של בבל וירושלים.

ו. **שלום:** אנו רואים את עצמנו מחויבים לא רק לשמור על השלום, אלא גם לבקש אותו ולרדוף אחריו, הן בין חברות וקהילות והן בין ישראל לשכניה.

ז. **אור לגוים:** אנו רואים בהשתייכות לעם היהודי לא זכות ולא חסד, אלא חובה לנהוג כחברת מופת מוסרית ואתית, לרבות הנכונות לעמידה איתנה על עקרונות גם מול מחירים וסיכונים. חובה זו חלה גם על מדינת ישראל וגם על קהילות יהודיות ברחבי העולם.

מבלי להמעיט במחויבות שלנו לשותפות ושוויון, אנו מכירים בכך שלמדינת ישראל ולקהילה היהודית בצפ"א יש אינטרסים, הבנות ומנהגים שונים. השותפות והשוויון אינם מחייבים הסכמה או סימטריה בכל, אך הם מחייבים הבנה וכבוד הדדיים, עקרונות יסוד משותפים, ומחויבות לעבוד יחד להגשמתם. אנו מכירים בחובה ובזכות ההדדית לבטא את המחלוקות בין הקהילות או בין חברים שונים בה; להאזין האחד לשני ברוב קשב; להכיר בחשיבות המפעל המשותף של העם היהודי ולעשות כמיטב יכולתנו לתמוך אלה באלה, גם אם לעתים הדבר אינו מתיישב עם האינטרס העצמי.

בד בבד, אנו מכירים בזכותן של שתי הקהילות לנהוג בהתאם לערכיהן ומצפונן הייחודי אפילו כשהדבר בא על חשבון ערכים חשובים אחרים, רגש עמוק, או אינטרסים מרכזיים של הקהילה האחרת. במקרים אלה, אנו מתחייבים לעשות כל מאמץ לחזק את מערכת היחסים בדרכים אחרות ובתחומים שונים, במקום לפעול בדרכים המעצימות את הנזק העלול להיגרם ליחסים בין הקהילות בשל קיומם של הבדלי השקפה מהותיים.

חלק שני - התחייבויות הדדיות

מדינת ישראל והקהילה היהודית בצפ"א מצהירות על התחייבויותיהן ההדדיות כדלקמן:

מדינת ישראל מצהירה בזאת:

1. מדינת ישראל היא המולדת של העם היהודי, ובתוקף יעודה תשאיר את שעריה פתוחים לכל יהודי הבוחר לעלות. מדינת ישראל תתמוך ותעודד עליה מכל התפוצות. בנוסף, מדינת ישראל תזמין את כל חברי קהילת יהודי צפון אמריקה לבקר, להשקיע ולהשתתף באופן משמעותי בחברה מקצועית, חינוכית, חברתית, כלכלית או בכל דרך אחרת.
2. בעת קבלת החלטות חשובות המשפיעות על העם היהודי כולו, מדינת ישראל תיקח בחשבון את העמדה והאינטרסים של הקהילה היהודית בצפ"א וקהילות יהודיות נוספות.
3. כיון שלהחלטות מסוימות בנושאי חוץ וביטחון המתקבלות על ידי מדינת ישראל עשויות להיות השלכות ישירות על קהילת יהודי צפ"א וקהילות אחרות, השלכות אלה יילקחו בחשבון על ידי מדינת ישראל כחלק מתהליך קבלת ההחלטות.
4. מדינת ישראל יחד עם הקהילה היהודית בצפ"א תלחם באנטישמיות בכל צורותיה, ותשתף פעולה עם כל הקהילות היהודיות כדי להוקיע ולהביס תופעה מסוכנת זאת.
5. מדינת ישראל תהיה שותפה, בהשקעת משאבים ובדרכים נוספות, במאמצי קהילת יהודי צפ"א להבטיח את צמיחתה, בין השאר בביקורים בישראל, מלגות ללימודי יהדות ופרויקטים של צדק חברתי.
6. מדינת ישראל תפעל באופן קבוע והדדי כדי להעמיק את הלימוד וההיכרות של אזרחיה עם קהילת יהודי צפ"א, בפרט באמצעות מערכת החינוך.
7. מדינת ישראל מחויבת לערכי השוויון, החירות והצדק ותבטיח אותם לכל אזרחיה ללא הבדל דת, גזע ומין.
8. ישראל תכבד, תקדם ותכיר בביטויים השונים של היהדות והחיים היהודיים, ותקיים שיח שוטף עם הקהילה היהודית בצפ"א על סוגיות הנוגעות להגדרה ולאופי של העם היהודי על שלל קהילותיו.

הקהילה היהודית בצפ"א מצהירה בזאת:

1. הקהילה היהודית בצפ"א תטמיע בכל חבריה את אהבת ישראל ואת תחושת האחריות כלפי מדינת ישראל.
2. הקהילה היהודית בצפ"א תכיר ותזדהה עם הצלחות ישראל, כישלונותיה, הישגיה ואבידותיה.
3. הקהילה היהודית בצפ"א תתמוך בישראל מול כל איום קיומי וניסיונות לשלול את הלגיטימיות שלה.
4. הקהילה היהודית בצפ"א תיטול חלק פעיל בהווייה הישראלית. בין היתר, בטיפוח ועידוד:
 - א. חינוך משמעותי של יהודים ולא יהודים על ההיסטוריה, התרבות והחברה הישראלית, לרבות נושאים עכשוויים בהם עוסקת המדינה.
 - ב. קשרי כלכלה, אקדמיה, תרבות וחברה אזרחית בין צפון אמריקה לישראל.
 - ג. עליה.

- ד. נסיעות של יהודים ולא יהודים לישראל לשם היכרות עם החברה הישראלית.
- ה. תרומות ותמיכה במוסדות ישראליים.
- ו. שיתוף מידע וטכנולוגיה, קיום מיזמים משותפים, עם או בלי כוונת רווח, בין שתי הקהילות.
5. הקהילה היהודית בצפ"א תשקיע משאבים מהותיים בחינוך יהודי משמעותי, שיכלול לימודי יהדות, עברית, תרבות והיסטוריה של ישראל.
6. הקהילה היהודית בצפ"א תפתח את שעריה לישראלים החיים בצפון אמריקה ותפעל לשלב אותם בקהילה.

חלק שלישי – יצירת מרחב שיח ופעולה משותפת

מתוך הכרה בערכים המשותפים ובהתחייבויות ההדדיות של שתי הקהילות, אנו קוראים לכינונו של מרחב משותף ייחודי, שתכליתו לאפשר ולעודד מעורבות של שתי הקהילות בשיח מתמשך, כנה ועמוק בנוגע לנושאים ואינטרסים המשותפים. מטרת העל של המרחב המשותף הנן הידוק היחסים בין שתי הקהילות וקיום מנגנון לקבלת החלטות משותפות וטיפול במחלוקות בין שתי הקהילות. באמצעות המרחב המשותף, אנו שואפים לתמרץ יוזמות וחשיבה יצירתית לגבי דרכי הקשר ואפשרויות השיח בין חברי שתי הקהילות. אנו נחתור להביא אנשים רבים ככל האפשר להשתתף ולהשפיע על השיח בין שתי הקהילות, בדיונים שיהיו פתוחים, חופשיים ישירים ושוויוניים.

אנו מזמינים את כל הצדדים המעוניינים להשתתף במפעל זה, לרבות חברי קהילות יהודיות מרחבי העולם, שתכליתו ביסוס, חיזוק והגשמת הערבות ההדדית בתוך העם היהודי. מרחב השיח המשותף נועד להבטיח כי קולות שונים ומגוונים יוכלו להיפגש, להישמע ולהשפיע על יסוד עקרונות של סובלנות, פתיחות ושוויון. במסגרת תפקידם הפעיל במרחב השיח המשותף, חברי הקהילות יזמו דיונים ושיחות בין פרטים, קבוצות, ארגונים וקהילות, בנושאים המעניינים ומעסיקים את חבריהן.

אנו קוראים להקמת כוח משימה ישראלי-אמריקאי, שיתכנן, יבנה ויזניק את מרחב השיח המשותף, ויהפוך אותו מרעיון למעשה.
